

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
De heer mr. A.C.L. Rutte
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 27 januari 2026

betreft Verbetering van de uitvoerbaarheidstoetsen

ons kenmerk 179561

Geachte heer Rutte,

De commissie voor Binnenlandse Zaken heeft uw brief van 27 november 2025 besproken waarin u, samen met de minister van SZW, antwoord geeft op de vragen over de verbeteringen van de uitvoerbaarheidstoets.¹ De commissie wenst u en de minister van SZW daarover enkele vervolgvragen te stellen.²

De leden van de commissie hebben met grote belangstelling uw reactie gelezen op de Kamerbrief over het verbeteren van de uitvoerbaarheidstoetsen. Deze Kamerleden zijn verheugd om te lezen dat de verbetervoorstellen in de Kamerbrief aansluiten bij de ambities van de regering.

Het vertrouwen van burgers in de overheid is laag. Voor het herstel van vertrouwen is de betrouwbaarheid van de uitvoering van groot belang. Uitvoerbaarheidstoetsen zijn hierbij een cruciaal instrument. Om tot een goede en duurzame implementatie van uitvoerbaarheidstoetsen te komen hebben deze leden enkele vervolgvragen die per verbetervoorstel (1 t/m 11) worden geformuleerd.

Verbetervoorstel 1a: uitvoerbaarheidstoetsen bij ieder wetsvoorstel.

Deze leden zijn content dat ook de regering de ambitie heeft om bij elk wetsvoorstel een uitvoerbaarheidstoets te laten uitvoeren door de betrokken uitvoeringsorganisatie(s). In de weerbarstige praktijk zien de leden echter dat zeer regelmatig de uitvoerbaarheidstoetsen ontbreken. Tevens zijn de verschillen per departement enorm groot. Dit bleek ook uit het onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar de uitvoerbaarheidstoetsen ("in 48% van de gevallen ontbreken uitvoeringstoetsen bij JenV helemaal of gedeeltelijk").³ Het is daarom van belang om deze mooie ambitie ook daadwerkelijk waar te maken. Daarvoor zijn meerdere acties noodzakelijk. Uiteraard begint dit met een regering die zorgt dat uitvoerbaarheidstoetsen plaatsvinden en dat deze aangeleverd worden bij wetgeving die wordt voorgelegd aan het parlement. Daarnaast kunnen Kamerleden bij individuele wetten zonder uitvoerbaarheidstoets hierom vragen. Het is echter daarnaast belangrijk om een goed overzicht te krijgen en te houden op de feitelijke situatie, zodat gericht gewerkt kan worden aan verbetering.

¹ Kamerstukken I 2025/26, 31731/29362, AA.

² De leden van de fracties van de PVV en FVD sluiten zich niet aan bij de gestelde vragen.

³ Verantwoordingsonderzoek 2024 ministerie van Justitie en Veiligheid, Algemene Rekenkamer via <https://www.rekenkamer.nl/documenten/2025/05/21/uitvoeringstoetsen-jenv>

datum 27 januari 2026

ons kenmerk 179561

blad 2

Hoe denkt de regering het percentage uitvoerbaarheidstoetsen naar 100% te brengen? Welke maatregelen gaat de regering hiervoor nemen?

Is de regering bereid om, per departement, een jaarlijks overzicht te maken van alle nieuwe wetgeving die is voorgelegd aan het parlement en hierbij te vermelden waar een uitvoerbaarheidstoets is geleverd en waarbij niet? En dit overzicht aan jaarlijks aan het parlement te doen toekomen? Zo nee, waarom niet?

Verbetervoorstel 1b: om te kunnen bepalen welke de relevante uitvoeringsorganen zijn, is het noodzakelijk dat in de memorie van toelichting helder blijkt wat de precieze reikwijdte van het wetsvoorstel is.

Verbetervoorstel 1c: indien er sprake is van een uitvoeringsketen, kan het verderop in de keten gevolgen hebben voor andere (dan de primaire) uitvoerders. Dit moet duidelijk uit de memorie van toelichting blijken en ook deze uitvoeringsorganen moeten worden gevraagd naar de mogelijke consequenties voor de uitvoerbaarheid van hun werkzaamheden.

In de reactie van de regering staat dat in de schrijfwijzer van de memorie van toelichting al aandacht besteed wordt aan de reikwijdte van het wetsvoorstel, de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid, en de gevolgen verderop in de keten. Dit antwoord gaat voorbij aan de onderliggende analyse bij deze verbetervoorstellen, namelijk het vaak ontbreken van een goed beeld van de (mogelijk) betrokken (keten van) uitvoeringsorganisaties. In de memorie van toelichting is namelijk vaak niet expliciet én niet volledig terug te lezen welke uitvoeringsorganisaties, naast de primaire uitvoeringsorganisatie, ook geraakt (kunnen) worden geraakt door het voorliggend wetsvoorstel.

Een recent voorbeeld is de aanpassing van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG). In de memorie van toelichting is de uitvoerbaarheid door de Autoriteit Persoonsgegevens uitgebreid beschreven (logisch), maar de grote gevolgen die gesignaleerd zijn door de branchevereniging van accountants voor de verplichte accountantscontroles van zorgorganisaties staan niet in de memorie van toelichting⁴ van deze wet.

Een tweede voorbeeld is wetgeving op het gebied van brandveiligheid versus wetgeving op het gebied van hergebruik van materialen. Hergebruikte materialen kunnen vaak lastig voldoen aan de gestelde eisen op het gebied van brandveiligheid (omdat gestandaardiseerde brandtestdata niet beschikbaar zijn). Uit dit voorbeeld blijkt dat wetgeving op het ene domein vaak ook effecten heeft voor de uitvoerbaarheid van wetgeving op andere domeinen. Het is belangrijk om ook de uitvoeringseffecten in andere domeinen in beeld te brengen in de memorie van toelichting.

Is met deze toelichting duidelijk wat bedoeld wordt met deze verbetervoorstellen? Deelt de regering de constatering dat dit type (domein-overstijgende) inzichten vaak ontbreken in de memorie van toelichting? Is de regering bereid om expliciet in de memorie van toelichting op te nemen welke (keten van) uitvoeringsorganisaties geraakt worden door de voorliggende wet en wat de aard en omvang van de effecten voor deze organisaties zijn? Is de regering tevens bereid om toe te lichten op welke wijze zij kan borgen dat deze inzichten structureel en systematisch inzichtelijk worden gemaakt bij toekomstige wetgeving?

Verbetervoorstel 2: voor de Kamer moet volstrekt duidelijk zijn hoe de uitvoeringstoets zich verhoudt tot het voorliggende wetsvoorstel en op welk moment (datum) is de toets afgerond.

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 36264, nr. 3.

datum 27 januari 2026

ons kenmerk 179561

blad 3

Verbetervoorstel 3: op welk moment in het proces van totstandkoming van het voorstel de toets is uitgevoerd moet helder zijn.

In uw reactie staat dat deze verbetervoorstellen betrokken worden bij het traject waarbij de schrijfwijzer wordt aangepast. Deze leden vinden dit niet voldoende. Om de inhoud van een uitvoerbaarheidstoets goed te kunnen beoordelen is het noodzakelijk om te weten hoe de toets zich verhoudt tot het voorliggend wetsvoorstel en op welk moment in het proces van de totstandkoming van de wet de toets is uitgevoerd. Een uitvoerbaarheidstoets die is uitgevoerd voor een eerdere versie van een wetsvoorstel geeft mogelijk foutieve informatie en is daarom onwenselijk.

Deelt de regering de analyse dat dit cruciale informatie is bij het beoordelen van de inhoud van de uitvoerbaarheidstoets? Zo nee, waarom niet? Is de regering bereid om toe te zeggen dat dit expliciet wordt opgenomen in de schrijfwijze voor memorie van toelichting? Zo nee, waarom niet? Welke maatregelen is de regering voornemens te nemen om ervoor te zorgen dat de schrijfwijzer ook consequent wordt toegepast? Deze vraag is relevant voor meerdere verbetervoorstellen.

Verbetervoorstel 4: in de uitvoerbaarheidstoets moeten worden vermeld of de beschikbare tijd toereikend is geweest voor het adequaat uitvoeren van de toets.

In gesprekken die de brainstormgroep Uitvoerbaarheid van de Eerste Kamer met diverse uitvoeringsorganisaties heeft gevoerd is gebleken dat er regelmatig onvoldoende tijd wordt geboden om uitvoerbaarheid van wetgeving goed in kaart te brengen. Dit is schadelijk voor de kwaliteit en betrouwbaarheid van de informatie.

Deelt de regering de analyse dat het delen van de beschikbare tijd belangrijke informatie is bij het beoordelen van de inhoud van de uitvoerbaarheidstoets? Zo nee, waarom niet? Is de regering bereid om toe te zeggen dat dit expliciet wordt opgenomen in de uitvoerbaarheidstoetsen? Zo nee, waarom niet? Het antwoord op deze vraag dient volgens de leden gegeven te worden door de uitvoeringsorganisatie zelf en niet de verantwoordelijke bewindspersoon. Deelt de regering deze visie? Zo nee, waarom niet?

Op het verbetervoorstel dat "duidelijk en met redenen omkleed moet vermeld worden of de uitvoeringstoets (met eventueel daarin geschetste alternatieven) aanleiding heeft gegeven tot het aanpassen van het voorstel of niet, en waaruit eventuele aanpassingen bestonden" is niet gereageerd. De leden verzoeken u om alsnog hierop te reageren.

Verbetervoorstellen 5 en 6: de uitvoerbaarheidstoets moet standaard (5) en met een vaste benaming (6) worden gevoegd bij de parlementaire stukken behorende bij een wetsvoorstel die het parlement krijgt toegezonden. Alternatief kan zijn dat de uitvoerbaarheidstoets op een vaste digitale plek is terug te vinden.

In uw reactie lezen de leden dat in de brief van 24 februari 2017 is aangekondigd dat rapportages en andere brondocumenten die informatie bevatten over de uitvoerbaarheid van een wetsvoorstel gepubliceerd zullen worden op de voor iedereen toegankelijke Wetgevingskalender en dat deze toezegging opnieuw onder de aandacht van de ministeries wordt gebracht.⁵ Het verbetervoorstel in de Kamerbrief is om de toets bij de parlementaire stukken te voegen onder een vaste benaming. Het toevoegen aan een wetgevingskalender is niet voldoende omdat in de huidige situatie Kamerleden (ondanks de brief uit 2017) moeten zoeken naar documenten met verschillende benamingen tussen enorm veel documenten.

Is de regering bereid toe te zeggen dat er een uniforme vaste benaming gehanteerd gaat worden en dat de uitvoerbaarheidstoetsen worden toegevoegd aan de parlementaire stukken. Zo nee, waarom

⁵ Kamerstukken I 2016/17, 33009, G.

datum 27 januari 2026

ons kenmerk 179561

blad 4

niet? Mogelijk kan dit een tijdelijke maatregel zijn tot het moment dat verbetervoorstel 7 volledig geïmplementeerd is.

Verbetervoorstel 7: in de Memorie van Toelichting bij ieder wetsvoorstel wordt in een aparte paragraaf een uitputtend overzicht gegeven van alle uitgevoerde toetsen met betrekking tot het wetsvoorstel en de (openbare) vindplaats van deze toetsen.

In de reactie staat dat dit voorstel betrokken wordt bij het traject waarbij de schrijfwijzer wordt aangepast. De leden vinden dit niet voldoende. Het is voor het parlement, voor een goede beoordeling van voorliggende wetten, relevant om kennis te nemen van de uitgevoerde toetsen.

Deelt de regering de constatering dat dit relevante informatie is bij het beoordelen van voorliggende wetgeving? Zo nee, waarom niet? Is de regering bereid om toe te zeggen dat dit expliciet wordt opgenomen in de schrijfwijzer voor de memorie van toelichting? Zo nee, waarom niet?

Verbetervoorstel 8: de Eerste Kamer wil de mogelijkheid krijgen dat wanneer een amendement is aanvaard en er geen sneltoets uitgevoerd en/of Voorlichting gevraagd is, zij de regering alsnog kan verzoeken dat de uitvoeringsorganisatie de wijziging toetst aan het vereiste van uitvoerbaarheid

In het antwoord wordt ingegaan op de mogelijkheden van de Tweede Kamer. De vraag over de mogelijkheden van de Eerste Kamer blijft onbeantwoord.

Deelt de regering de analyse dat een sneltoets op uitvoerbaarheid voor de Eerste Kamer kan bijdragen aan beter uitvoerbare wetgeving? Zo nee, waarom niet? Is de regering bereid om dit mogelijk te maken? Zo ja, hoe en op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Verbetervoorstel 9: de Eerste Kamer ziet graag dat in iedere uitvoerbaarheidstoets een vast aantal vragen door de uitvoeringsorganisatie wordt beantwoord.

Verbetervoorstel 9a: in de uitvoerbaarheidstoets moet de vraag worden gesteld of de nieuwe regels doenbaar zijn voor degenen die ermee moet werken of eraan moeten voldoen (o.a. burgers en bedrijven).

Verbetervoorstel 9b: in de uitvoerbaarheidstoets moet de vraag worden gesteld naar de digitale uitvoerbaarheid.

Verbetervoorstel 11: in iedere uitvoerbaarheidstoets wordt standaard de relatie gelegd met de grote en relevante operationele en uitvoeringsuitdagingen

In de reactie op deze voorstellen staat dat de regering geen voorstander is van een vast format. Ook deze leden zijn geen voorstanders van een vast format omdat de uitvoeringspraktijk te divers is om met een vast format te werken. In de Kamerbrief wordt aangegeven dat de volgende onderwerpen wel standaard in de uitvoerbaarheidstoets horen, namelijk:

- doenbaarheid voor burgers en/of bedrijven en digitalisering, omdat deze voor alle wetgeving relevant wordt geacht;
- de relatie met de al aanwezige uitvoeringsknelpunten. U gaat bij de beantwoording van verbetervoorstel 11 niet in op de suggesties om bij de uitvoerbaarheidstoetsen een nadrukkelijk verband te leggen met de periodiek verschijnende Standen van Uitvoering. Door hier een link mee te leggen wordt de voorgaande wetgeving beoordeeld in relatie tot de reeds bestaande knelpunten in de uitvoering. De kernvraag hierbij zou dan kunnen zijn: worden met het voorliggende wetsvoorstel de uitvoeringsknelpunten zoals geschetst in de meest recente Stand van de Uitvoering groter of kleiner?

Deelt de regering de analyse dat deze drie onderwerpen bij alle wetsvoorstellen relevant zijn? Zo nee, waarom niet? Deelt de regering de analyse dat de koppeling van voorliggende wetgeving aan de reeds aanwezige uitvoeringsknelpunten relevant is voor toets op betrouwbare uitvoering? Zo nee,

datum 27 januari 2026

ons kenmerk 179561

blad 5

waarom niet? Is de regering bereid om toe te zeggen dat deze drie onderwerpen expliciet worden opgenomen in de uitvoeringstoetsen? Zo nee, waarom niet?

Verbetervoorstel 10: iedere uitvoerbaarheidstoets altijd een expliciet onafhankelijk oordeel bevat van de uitvoeringsorganisatie(s) zelf over de uitvoerbaarheid (bijvoorbeeld in de vorm van een vast dictum)

In het antwoord van de regering wordt niet ingegaan op de inhoud van de gestelde vraag; wel op de vorm (dictum).

Deelt de regering de analyse dat het van groot belang is dat de betrokken uitvoeringsorganisatie(s) zelf, vanuit haar (of hun) expertise, een oordeel geeft (geven) over de uitvoerbaarheid van de voorliggende wetsvoorstellen? Zo nee, waarom niet? Is de regering bereid om toe te zeggen dat dit wordt opgenomen in de uitvoeringstoetsen? Zo nee, waarom niet?

Tot slot

In uw antwoorden staat dat de eerste versie van de handreiking in het voorjaar 2026 wordt opgeleverd en in het tweede kwartaal 2026 een aangescherpte versie hiervan. Is de regering bereid om deze beide documenten aan de Eerste Kamer te sturen?

De commissie voor Binnenlandse Zaken ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken